

Millaisia vaikutuksia iäkkäille suunnatuilla etäpalveluilla on sairaalasta kotiutumiseen?

TULOKSET

Etäpalveluiden avulla voidaan vähentää sairaalasta kotiutuneiden korkeassa uusintakäyntiriskissä olevien iäkkäiden¹:

- **riskiä suunnittelemattomiin uusintakäynteihin sairaalassa***
  - (n = 9 tutkimusta, RR = 0,59, 95 % CI 0,45–0,77, z = 3,94, p < 0,001; Chi² = 20,65, p = 0,01, I² = 56 %)
- **kuolleisuutta***
  - (n = 4 tutkimusta, RR = 0,72, 95 % CI 0,53–0,98, z = 2,12, p = 0,03; Chi² = 2,30, p = 0,68, I² = 0 %)

On myös viitteitä siitä, että etäpalveluiden avulla voidaan edistää korkeassa uusintakäyntiriskissä olevien iäkkäiden elämänlaatua* (n = 7 tutkimusta, SMD = 0,24, Z = 2,04, p = 0,04; Chi² = 60,19, p < 0,00001, I² = 83 %), mutta tutkimusten välinen vaihtelu (heterogeenisyys) on suurta, joten tuloksiin on suhtauduttava varauksella¹.

*Verrattuna tavanomaiseen hoitoon. *Huom. Tällä voidaan tarkoittaa esimerkiksi, että kontaktia ei ole lainkaan kotiutumisen jälkeen tai erilaisia kasvokkain tapahtuvia seurantamenetelmiä.*

SELITE

**Terveystieteissä etäpalveluilla tarkoitetaan asiakkaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää hoidon, ohjauksen ja tukemisen toteutumista etäteknologioita, kuten puhelin- ja videoyhteyksiä, hyödyntämällä. Etäpalvelu on reaaliaikaista ääni- tai videoyhteydellä tuotettua palvelua, jossa voidaan hyödyntää aiemmin tuotettua tietoa.¹¹ Etäteknologiaa käytetään muun muassa lääkehoidon ja ruokailun varmistamiseen. Lisäksi erilaisia turvapalveluja kuten turvarannekkeita, valvonta- ja kulunseurantalaitteita sekä oven avauksesta hälyttäviä ovivahteja on myös otettu käyttöön monilla alueilla³. Tässä Näyttövinkissä etäpalveluilla tarkoitetaan erityisesti viestintään ja etäseurantaan kohdennettujen etälaitteiden käyttöä, joiden avulla terveydenhuollon ammattilaisten on mahdollista pitää yhteyttä iäkkäiden henkilöiden kanssa tai seurata heidän terveydentilaansa¹.

TAUSTA

Suomessa valtaosa 75 vuotta täyttäneistä asuu omassa kodissaan. Etäpalveluiden** avulla voidaan mahdollistaa iäkkäiden kotona asuminen mahdollisimman pitkään^{2,3} sekä tunnistaa sairastumisriskejä ja ehkäistä mahdollisesti kalliimpia, korjaavia toimia³. Etäpalveluilla voidaan parantaa iäkkäiden turvallisuutta ja edistää yhteydenpitoa terveydenhuollon ammattilaisiin sekä sosiaalista kanssakäymistä perheen tai ystävien kanssa, joko henkilökohtaisesti tai ryhmämuotoisesti^{4,5}.

Iäkkäät suhtautuvat etäpalveluihin pääosin myönteisesti ja teknologiset ratkaisut on koettu toimiviksi, turvallisiksi ja saavutettavuutta lisääviksi^{4,6,7,8} sekä kustannustehokkaiksi vaihtoehtoiksi perinteisten palveluiden rinnalla⁸. Käyttöön liittyvät haasteet ja aiemmat negatiiviset kokemukset voivat estää iäkkäiden etäpalveluiden käyttöä kotona^{1,9}. Näin ollen on tärkeää, että iäkkäät itse voivat osallistua palveluiden suunnitteluun^{4,8,9}. Erityisen tärkeää on riittävä kotona selviytymisen tukeminen sairaalasta kotiutuessa, jolloin komplikaatioiden riski on kasvanut¹⁰.

Millaisia vaikutuksia iäkkäille suunnatuilla etäpalveluilla on sairaalasta kotiutumiseen?

AINEISTO JA MENETELMÄT

Näyttövinkki perustuu vuonna 2023 julkaistuun järjestelmälliseen katsaukseen¹, jonka tarkoituksena oli tunnistaa ja koota yhteen sairaalasta kotiutumisen yhteydessä tarjottujen etäpalveluiden vaikutuksia terveyteen liittyviin hoitotuloksiin iäkkäillä suuressa uusintakäyntiriskissä olevilla aikuisilla. Katsaukseen sisällytettiin 14 tutkimusta (n = 3517 tutkittavaa). Tutkimukset oli toteutettu Australiassa (n = 4), Italiassa (n = 2), Yhdysvalloissa (n = 2), Argentiinassa (n = 1), Kanadassa (n = 1), Kiinassa (n = 1), Ranskassa (n = 1), Singaporessa (n = 1) ja Tanskassa (n = 1). Katsauksen menetelmällinen toteutus on kuvattu yksityiskohtaisemmin alkuperäisessä julkaisussa¹. Katsauksen laatu arvioitiin JBI:n järjestelmällisen katsauksen arviointikriteeristöillä^{***}.

YHTEENVETO

Näyttövinkin pohjana toimivassa järjestelmällisessä katsauksessa todettiin sairaalasta kotiutuneiden iäkkäiden henkilöiden saamien etäpalveluiden vähentävän kuolleisuutta sekä riskiä suunnittelemattomiin uusintakäynteihin sairaalassa. Katsauksen laatijat suosittelevat liittämään etäpalveluita osaksi sairaalasta kotiutumisen suunnitelmaa niille iäkkäille, joiden arvioidaan olevan erityisessä riskissä palata suunnittelemattomasti sairaalaan saman vaivan vuoksi. Esimerkkinä etäpalveluista puhelinkontaktit voivat olla helppo ja kustannustehokas menetelmä ikääntyneiden hoidossa, sillä ne eivät vaadi monimutkaisen teknologian käytön hallintaa tai uusia kalliita laitteita.

LISÄTIETOA

- Etäpalveluita koskeviin periaatteisiin voi tutustua esimerkiksi: *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)* <https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/etapalvelut>
- Hotus-hoitosuositus@: Etäyhteydellä toteutettava pitkäaikaissairautta sairastavan omahoidon ohjaus <https://hotus.fi/hoitosuositus/>

LAATIJAT

- 1 **Heino, Helena**¹, th, AmO, TtM-opiskelija
 2 **Eränen, Maria**¹, sh, TtM-opiskelija
 3 **Järvinen, Outi**¹, th, TtM-opiskelija
 4 **Niela-Vilén, Hannakaisa**¹, kätilö, TtT, dosentti, yliopistonlehtori
 5 **Palonen, Mira**², sh, TtT, dosentti, erikoistutkija
 6 **Moksén, Sanna**³, sh, TtM, osastonhoitaja, digihoitaja
 7 **Manner, Taru**³, sh, TtM, digitalisaation hankepääällikkö

Editointi: Silja-Elisa Eskolin², nuorempi tutkija ja Mira Palonen

¹Turun yliopisto, ²Hoitotyön tutkimussäätiö sr, ³Pirkanmaan hyvinvointialue (PIRHA)

KÄYTTÖKELPOISUUS SUOMESSA

Tuloksia voidaan soveltaa suomalaiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon, jossa iäkkäiden etäpalveluita hyödynnetään jo esimerkiksi kotihoidon ja asiakkaan välisessä yhteydenpidossa videoyhteyden välityksellä tai välittämällä tietoja ja dokumentteja älypuhelimella. Etäpalveluiden käytössä on huomioitava, että palveluiden soveltuvuutta seurataan tapauskohtaisesti². Lisäksi monet palvelut edellyttävät omaa tietokonetta tai mobiililaitetta sekä vahvaa tunnistautumista, jollaisia ei kaikilla iäkkäillä ole käytössään.

ALKUPERÄINEN JULKAISU

1. **Soh YY, Zhang H, Toh JJJ, ym.** The effectiveness of tele-transitions of care interventions in high-risk older adults: A systematic review and meta-analysis. *Int J Nurs Stud* 2023; 139: 104428.

*****Katsauksen laatu:** 11/11, JBI: Checklist for Systematic Reviews and Research Syntheses

MUUT KÄYTETYT LÄHDEVIITTEET

2. **Anttila H, Anttila M, Koivisto S, ym.** Kotihoidon uudet ratkaisut: Kotona asumisen teknologiat ikäihmisille –KATI-ohjelman 2020–2023 loppuraportti. THL raportti 9/2023. Saatavilla https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/147940/RAP2023_009%20Kotihoidon%20uudet%20ratkaisut.pdf, 2023. (Viitattu 1/2025)
3. **THL.** Ikääntyminen. Kotihoito. Saatavilla: <https://thl.fi/aiheet/ikaantyminen/muuttuvat-vanhuspalvelut/kotihoito#Teknologia>, 2024. (Viitattu 1/2025)
4. **Järnala I, Eloranta S.** Iäkkäiden asiakkaiden kokemuksia etäkotihoitosta. *Gerontologia* 2024; 38 (1): 3–15.
5. **STM.** Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2024: 4.
6. **Airola E.** Learning and Use of eHealth Among Older Adults Living at Home in Rural and Nonrural Settings: Systematic Review. *J Med Internet Res* 2023; 23(12): 1–17.
7. **Facchinetti G, Petrucci G, Albanesi B, ym.** Can Smart Home Technologies Help Older Adults Manage Their Chronic Condition? A Systematic Literature Review. *Int J Environ Res Public Health* 2023; 20 (2): 1–15.
8. **Pennanen P, Jansson M, Torkki P, ym.** Digitaalisten palvelujen vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollossa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023: 52.
9. **Eloranta S, Hoffren-Mikkola M, Komulainen M, ym.** Onnistunut etäkotihoito. Metropolia ammattikorkeakoulu julkaisuja; TAITO-sarja 125. Helsinki. 2023.
10. **Bowles KH, Chittams J, Heil E, ym.** 2015. Successful electronic implementation of discharge referral decision support has a positive impact on 30- and 60-day readmissions. *RINAH* 2015; 38(2): 102–114.
11. **Sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisten palvelujen sanasto.** Etäpalvelu, terveydenhuollon etäpalvelu. Saatavilla <https://sotesanastot.thl.fi/>.